ԵՐԵՎԱՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ
ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ

ԱՐՈՒՍՅԱԿ ԱԼԵՔՍԱՆՅԱՆ

ԵՎՐՈՊԱԿԱՆ ԳՈՐԾԸՆԹԱՑՆԵՐԻ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆ

Մագիստրոսական դասընթացի ծրագիր և
մեթոդական ուղեցույց

YEREVAN STATE UNIVERSITY

ЕРЕВАНСКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ

ARUSYAK ALEKSANYAN

«POLICY ANALYSIS OF EUROPEAN PROCESSES»

Master's degree course syllabus and methodological guideline

АРУСЯК АЛЕКСАНЯН

«ПОЛИТИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ ЕВРОПЕЙСКИХ ПРОЦЕССОВ»

Курс магистерской программы и методические указания

YSU Publishing House
Издательство ЕГУ

Yerevan - 2016
Ереван - 2016

ԵՐԵՎԱՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ
ԵՎՐՈՊԱԿԱՆ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԿԵՆՏՐՈՆ

ԱՐՈՒՍՅԱԿ ԱԼԵՔՍԱՆՅԱՆ

«ԵՎՐՈՊԱԿԱՆ ԳՈՐԾԸՆԹԱՑՆԵՐԻ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆ»

Մագիստրոսական դասընթացի ծրագիր և
մեթոդական ուղեցույց

Երևան
ԵՊՀ հրատարակչություն
2016

ՀՏԴ 32.001
ԳՄԴ 66.0
Ա 296

Հրատարակվել է ԵՊՀ եվրոպական ուսումնասիրությունների կենտրոնի գիտական խորհրդի որոշմամբ

Հեղինակ՝ ք. գ. թ., Ար. Ս. Ալեքսանյան

Ա 296 Եվրոպական գործընթացների քաղաքական վերլուծություն /Հեղինակ՝ Ար. Ս. Ալեքսանյան, - Եր., ԵՊՀ հրատ., 2016, 40 էջ:

Policy analysis of european processes / Author: Ar. S. Aleksanyan. - Yerevan: YSU Publishing House, 2016, 40 p.

Политический анализ европейских процессов / Автор: Ар. С. Алексанян. - Ер.: Издательство ЕГУ, 2016, 40 с.

«Եվրոպական գործընթացների քաղաքական վերլուծություն» մագիստրոսական դասընթացի ծրագիրը մշակվել է Երևանի պետական համալսարանի եվրոպական ուսումնասիրությունների կենտրոնի խորհրդի կողմից ներկայացված կրթական ծրագրերի պահանջներին համապատասխան:

ՀՏԴ 32.001
ԳՄԴ 66.0

ISBN 978-5-8084-2142-4

© ԵՊՀ հրատ., 2016
© Ալեքսանյան Ար., 2016

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Համառոտ նկարագրություն 7

ԲԱԺԻՆ 1. ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԱԿԱՆ-ՄԵԹՈԴԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ 9

1.1. Դասընթացի նպատակը... 9

1.2. Դասընթացի խնդիրները.. 9

1.3. Դասընթացի կրթական արդյունքները 10

1.4. Գիտելիքի ստուգման ընթացիկ ձևերը.. 11

ԲԱԺԻՆ 2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԹԵՄԱՆԵՐԸ ԵՎ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ 13

2.1.Դասընթացի կազմակերպական-մեթոդական տվյալները 13

2.2. Դասընթացի թեմատիկ կառուցվածքը 13

2.3. Դասընթացի բովանդակությունը 14

Թեմա 1. Քաղաքական վերլուծության հասկացությունն ու էությունը..... 14

Թեմա 2. Քաղաքական վերլուծության ինստիտուցիոնալացումը............... 19

Թեմա 3. Քաղաքական վերլուծության մեթոդաբանական հիմքը 21

Թեմա 4. Փաստաթղթերի վերլուծության մեթոդները 24

Թեմա 5. Վիճակագրական մեթոդները քաղաքական վերլուծության մեջ.. 26

Թեմա 6. Քաղաքական մոդելավորումը 29

Թեմա 7. Ժողովրդավարության մակարդակի ինդեքսի գնահատման մոդելը (եվրոպական երկրների օրինակով) 32

Համացանցային ռեսուրսներ... 37

Համառոտ նկարագրություն

Արդի գլոբալացման և ժողովրդավարացման գործընթացներում բավականին հրատապ է քաղաքական վերլուծության, որպես ինքնուրույն գիտակարգի ուսումնասիրությունը, առանց որի անհնար է արդյունավետ գործել ներկայիս քաղաքական հարաբերություններում:

Այն՝ որպես մասնագիտություն համեմատաբար նոր է, և դրա դասավանդումն առավելապես այն երկրներում, որտեղ քաղաքական վերլուծությունը դեռ կայացման փուլում է, ունի կարևոր տեսական և հատկապես կիրառական նշանակություն: Այս առումով հարկ է նշել, որ զարգացած, մասնավորապես արևմտյան մի շարք երկրներում այն անցել է ձևավորման իր ուղին և արդեն իսկ կայացած գիտական ուղղություն է: Մինչդեռ Հայաստանում քաղաքական վերլուծության վերաբերյալ գիտական ուսումնասիրություններն ու մշակումները սակավ են, իսկ մեթոդների իմացությունն ու կիրառումը՝ ոչ բավարար: Վերջինս պայմանավորում է քաղաքական վերլուծության ինստիտուցիոնալացման և մեթոդաբանության հիմնահարցերի ուսումնասիրության կարևորությունը՝ հաշվի առնելով արևմտյան երկրների փորձը:

Հատուկ կարևորություն է եվրոպական գործընթացների քաղաքական վերլուծությունը, որն արժեքավոր փորձ է տնտեսական համագործակցության, ժողովրդավարության, քաղաքական կայունության և այլ հիմնահարցերի ուսումնասիրման համար: Դասընթացի շրջանակներում ուսանողները ոչ միայն տեսականորեն կծանոթանան քաղաքական վերլուծության մեթոդներին, այլև պրակտիկորեն կկիրառեն դրանք եվրոպական քաղաքական գործընթացներն ուսումնասիրելիս և գնահատելիս: Մասնավորապես դասընթացը ներառում է անհատական հետազոտական աշխատանքների կատարում,

որոնք հնարավորություն կտան գնահատել ուսանողների կողմից ոչ միայն տեսական գիտելիքների յուրացման մակարդակը, այլև գործնականում դրանց կիրառման հնարավորությունները:

«Եվրոպական գործընթացների քաղաքական վերլուծություն» ուսումնական դասընթացի ծրագիրը նախատեսված է «Եվրոպագիտություն» և հարակից մագիստրոսական ծրագրերի մագիստրանտների համար: Դասընթացի ծրագրում ներկայացված են դասընթացի համառոտ նկարագրությունը, նպատակները, խնդիրները, կրթական արդյունքները, դասախոսությունների և սեմինար պարապմունքների դասաժամերը, դասախոսության թեմաները և այլն:

ԲԱԺԻՆ 1. ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԱԿԱՆ-ՄԵԹՈԴԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

1.1. Դասընթացի նպատակը

Դասընթացի նպատակն է քաղաքական վերլուծության հիմքերի ներկայացումը, ինչպես նաև ուսանողների կողմից քաղաքական վերլուծության հիմնական մեթոդների կիրառման պրակտիկ հմտություննների ձեռքբերումն ու զարգացումը: Դասընթացի շրջանակներում ուսանողները կստանան տեսական գիտելիքներ քաղաքական վերլուծության էության, տեսակների, մոտեցումների, մեթոդների վերաբերյալ, ինչպես նաև ձեռք կբերեն վերլուծական պրակտիկ հմտություններ՝ գնահատելով եվրոպական քաղաքական գործընթացները: Ուսանողները կծանոթանան «SPSS» և «Excel» ծրագրերի կիրառման հնարավորություններին, որոնք անհրաժեշտ են վիճակագրական տվյալների մշակման և վիճակագրական մեթոդների կիրառման ժամանակ:

1.2. Դասընթացի խնդիրները

Դասընթացի խնդիրներն են՝

- ուսանողներին տրամադրել տեսական գիտելիքներ քաղաքական վերլուծության վերաբերյալ,
- ծանոթացնել քաղաքական գործընթացների գնահատման տեսական գիտելիքներին ու մեթոդական հնարքներին,
- ուսուցանել տվյալների մշակման մեթոդները և համակարգչային ծրագրերը,
- նպաստել ուսանողների միջմասնագիտական գիտելիքների զարգացմանը,

- տրամադրել խորացված տեսական գիտելիքներ եվրոպական քաղաքականության, կայուն տնտեսական զարգացման և անվտանգության ընթացակարգերի վերաբերյալ, որոնք հնարավորություն կտան ուսանողներին հասկանալու, մեկնաբանելու և վերլուծելու արդի քաղաքական, սոցիալ-տնտեսական միտումները,
- զարգացնել ուսանողների ինքնուրույն և խմբային աշխատանքների, միջառարկայական հետազոտությունների վերլուծական ունակությունները, քննադատական մտածողության և խնդիրներ լուծելու կարողությունները,
- ներկայացնել Ժողովրդավարության մակարդակի ինդեքսի մոդելը,
- հանձնարարել անհատական վերլուծական աշխատանքներ՝ ծրագրով նախատեսված համապատասխան մեթոդների պարտադիր կիրառմամբ:

1.3. Դասընթացի կրթական արդյունքները

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողները՝

- կտիրապետեն քաղաքական վերլուծության մոտեցումների և սկզբունքների հիմնարար գիտելիքներին,
- կտիրապետեն քաղաքական հետազոտության մեթոդիկայի և ծրագրի մշակմանը,
- կտեղեկանան եվրոպական քաղաքական գործընթացների մասին,
- ձեռք կբերեն քաղաքական վերլուծության մեթոդների կիրառման պրակտիկ հմտություններ,

- կստանան գիտելիքներ քաղաքական գիտություններում համակարգչային ծրագրերով տվյալների մշակման և համապատասխան վերլուծությունների իրականացման վերաբերյալ,
- Ժողովրդավարության մակարդակի ինդեքսի մոդելի կիրառմամբ կգնահատեն եվրոպական մի շարք երկրների ժողովրդավարության մակարդակը:

Ունակ կլինեն՝
- մասնակցել եվրոպական գործընթացների վերաբերյալ քննարկումներին և զեկուցումներին,
- ներկայացնել առաջարկներ տվյալ ոլորտին վերաբերող հիմնահարցերի շուրջ,
- կիրառել մաթեմատիկական և վիճակագրական մեթոդներ քաղաքական, սոցիալ-տնտեսական իրավիճակների վերլուծություններում,
- կիրառել «SPSS» և «Excel» տվյալների մշակման և վերլուծության ծրագրերը,
- պահպանել մասնագիտական էթիկայի նորմերը,
- պատրաստել զեկույցներ, ներկայացնել հետազոտական աշխատանքներ, վարել գիտական բանավեճեր,
- օգտվել մասնագիտական գրականությունից և տեղեկատվության տարատեսակ աղբյուրներից:

1.4. Գիտելիքի ստուգման ընթացիկ ձևերը

Ուսանողների գնահատումը կատարվում է տվյալ դասընթացի հիմնական նյութի իմացությամբ, այն գրավոր և բանավոր խոսքով

ներկայացնելու, ինքնուրույն ձևով լրացուցիչ գիտելիքների ձեռքբերման և վերլուծական հմտությունների դրսևորման հիման վրա:

Գիտելիքների ստուգումն իրականացվում է երկու ընթացիկ (միջանկյալ) և մեկ եզրափակիչ քննությունների միջոցով:

Առաջին ընթացիկ քննությունը գրավոր առաջադրանք է, որի առավելագույն գնահատականը 4 միավոր է: Առաջին ընթացիկ քննության յուրացման նյութը ներառում են դասընթացի 1-4 թեմաները:

Երկրորդ ընթացիկ քննությունը գրավոր հետազոտական աշխատանք է, որի արդյունքներն ուսանողները ներկայացնում են բանավոր: Այն նույնպես գնահատվում է առավելագույնը 4 միավոր՝ վերլուծության մեթոդների կիրառման, հետազոտական նյութը գրավոր և բանավոր ներկայացնելու բաղադրիչների հիման վրա: Երկրորդ ընթացիկ քննության նյութը ներառում է դասընթացի 5-7 թեմաները:

Եզրափակիչ քննությունը բանավոր է և գնահատվում է առավելագույնը 10 միավոր: Հարցատոմսը պարունակում է 3 հարց, որոնցից առաջին հարցը գնահատվում 4 միավոր, իսկ երկրորդ և երրորդ հարցերը՝ 4 միավոր: Հարցերը ներառում են նաև վերլուծական առաջադրանքներ՝ հասկացությունների գործառնացում, տեքստի քանակական վերլուծություն և այլն:

ԲԱԺԻՆ 2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԹԵՄԱՆԵՐԸ ԵՎ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ

2.1. Դասընթացի կազմակերպական-մեթոդական տվյալները

Աշխատանքի տեսակը	**Ժամաքանակը**
Լսարանային աշխատանք	32
Դասախոսություն	20
Գործնական	12

2.2. Դասընթացի թեմատիկ կառուցվածքը

	ԹԵՄԱՅԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	**ԴԱՍԱՎԱՆԴՄԱՆ ԺԱՄԵՐԻ ՔԱՆԱԿԸ**		
		ընդամենը	**դասախոսու-թյուններ**	**Սեմինար պարապմունք-ներ և գործն. առաջադրանքներ**
1.	Քաղաքական վերլուծության հասկացությունն ու էությունը	2	2	-
2.	Քաղաքական վերլուծության ինստիտուցիոնալացումը	2	2	-
3.	Քաղաքական վերլուծության մեթոդաբանական հիմքը	4	2	2

4.	Փաստաքղթերի վերլուծության մեթոդները	6	4	2
5.	Վիճակագրական մեթոդների կիրառումը քաղաքական գործընթացների վերլուծություններում	6	4	2
6.	Քաղաքական մոդելավորում	4	2	2
7.	Ժողովրդավարության մակարդակի ինդեքսի գնահատման մոդելը (եվրոպական երկրների օրինակով)	8	4	4
Ընդամենը		**32**	**20**	**12**

2.3. Դասընթացի բովանդակությունը

Թեմա 1. Քաղաքական վերլուծության հասկացությունն ու էությունը
(2 ժամ դասախոսություն)

«Քաղաքական վերլուծություն» հասկացությունը: Քաղաքական վերլուծության սահմանումները և առարկայական տիրույթի ճշգրտումը: Քաղաքական վերլուծության հիմնական մոտեցումներն ու հայեցակարգերը: Հիմնարար, էմպիրիկ և կիրառական քաղաքական վերլուծությունների տարբերակումը: «Տեսական քաղաքագիտություն» և «կիրառական քաղաքագիտություն» հասկացությունները: Տեսական քաղաքագիտության և կիրառական քաղաքագիտության տարանջատումն ու էությունը: Կիրառական քաղաքագիտության առարկայական դաշտը: Համեմատական քաղաքագիտության առար-

կայական դաշտը: Քաղաքական վերլուծության կիրառական և տեսական տեսանկյունները: Քաղաքական գիտելիքի համեմատական չափանիշները:

Մասնագիտական գրականության մեջ կիրառվող «policy analysis» և «political analysis» հասկացությունների թարգմանությունը:

Քաղաքական գիտելիքի տարբերակման համեմատական չափանիշները (Կ. Սիմոնով, Ա. Դեգտյարով, Դ. Վայմեր և Ա. Վայնինգ)

Համեմատության չափանիշները	**Տեսական քաղաքագիտություն**	**Կիրառական քաղաքագիտություն**
նպատակը	քաղաքական աշխարհի գործառնության մեխանիզմների բացահայտում	քաղաքական դերակատարների առջև ծառացած հրատապ խնդիրների լուծում
օբյեկտը	քաղաքական գործընթացներ, որոնք սահմանափակված չեն ժամանակատարածքային գործոնների ազդեցությամբ	խնդրահարույց իրավիճակներ ընթացիկ քաղաքական պրակտիկայից՝ ժամանակա - տարածքային խիստ տրված չափանիշներով
գործառույթը	ճանաչողական (կապերի, մեխանիզմների, օրինաչափությունների ճանաչում)	վերափոխական (ճանաչված մեխանիզմների կիրառում)

սուբյեկտը	գիտնականներ՝ միավորված հատուկ գիտական հաստատությունների մեջ (համալսարաններ, ինստիտուտներ)	վերլուծաբաններ, որոնք աշխատում են հատուկ մասնագիտացված կենտրոններում և պետական կառույցներում
անուղղակի սուբյեկտը (պատվիրա-տու)	Սոցիում	քաղաքական դերակատարներ

Քաղաքական վերլուծության տեսական և կիրառական տեսանկյունների հարաբերակցությունը

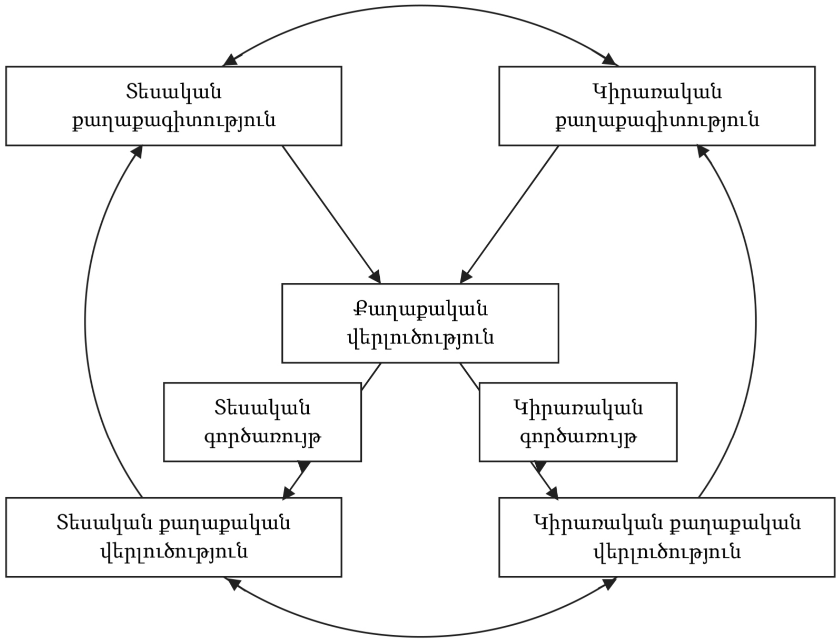

Գրականություն

- **Dunn W.** Public Policy Analysis: An Introduction. Englewood Cliffs, 2004.
- **Pal L.** Public Policy Analysis: An Introduction. Scarborough, 2008.
- **Parsons W.** Public Policy: An Introduction to the Theory and Practice of Policy Analysis. Cambridge, 2005.
- **Weimer D., Vining A.** Policy Analysis: Concepts and Practice. Englewood Cliffs, 2009.
- **Wildavsky A.** Speaking Truth to Power: The Art and Craft of Policy Analysis. Boston, 2009.
- **Williams W.** Social Policy Research and Analysis. N.Y., 1971.
- **Дегтярев А. А.** Основы политической теории. М., 2008.
- **Дегтярев А. А.** Политический анализ как прикладная дисциплина: предметное поле и направления разработки // Полис, N1, 2004.
- **Жуков В. И.** (ред.). Общая и прикладная политология. М., 1997.
- **Симонов К. В.** Политический анализ. М., 2002.
- **Соловьев А. И.** Политология: Политическая теория, политические технологии. М., 2000.
- **Туронок С. Г.** Политический анализ: Курс лекций: учеб. пособие. М., 2005.
- **Ալեքսանյան Ար.,** «Քաղաքական իրավիճակ» հասկացության սահմանման մասին // Հայաստան. Ֆինանսներ և էկոնոմիկա, Երևան, N 6-7, մայիս-հունիս, 2009:
- **Ալեքսանյան Ար.,** Քաղաքական վերլուծության տեսական և կիրառական հայեցակետերի մասին // «Վեմ Արդարության», Իրավական գիտա-մեթոդական հանդես, Վանաձոր, N 2, 2006:

Լրացուցիչ գրականություն

- **Bardach E. A.** Practical Guide for Policy Analysis: The Eigthfold Path to More Effective Problem Solving. N.Y., 2001.
- Blackwell Encyclopedia of Political Science. L., 2006.

- **Dahl R.** Modern Political Analysis. Englewood Cliffs, 2003.
- **Dunn W., Basom R., Frantz C.** Educational Policy Analysis: A Guide to Applications. Andover, 1988.
- **Dunn W., Mae Kelly R.** (eds.). Advances in Policy Studies Since. New Brunswick, 2007.
- **Easton D.** The Analysis of Political Structure. Chicago, 2007.
- **Gupta D.** Analyzing Public Policy: Concepts, Tools and Techniques. N.Y., 2001.
- **Hogwood B., Gunn L.** Policy Analysis for the Real World. Oxford, 2004.
- **Lasswell H.** The Emerging Conception of the Policy Sciences. Policy Sciences, № 1, 1970.
- **Manheim J., Rich R.** Empirical Political Analysis: Research Methods in Political Science. N.Y., 2005.
- **Nagel S.** (ed.). Encyclopedia of Policy Studies. N.Y., 2004.
- **Quade E.** Analysis for Public Decisions. Englewood Cliffs, 2009.
- **Shepsle K., Bonchek K.** Analyzing Politics: Rationality, Behavior and Institutions. N.Y., 2007.
- **Smith A.** Public Policy Analysis in Contemporary France: Academic Approaches, Questions and Debates. Public Administration, vol. 77, № 1, 2009.
- **White L.** Political Analysis: Technique and Practice. Pacific Grove, 2007.
- **Wollman H.** Policy Analysis in West Germany's Federal Government: A Case of Unfinished Governmental and Administrative Modernization? — Governance: An International Journal of Policy and Administration, vol. 2, № 3, 2009.
- **Амелин В. Н., Дегтярев А. А.** Опыт развития прикладной политологии в России. Полис, № 3, 2008.
- **Богатуров А. Д., Косолапов Н. А., Хрусталев М. А.** Очерки теории и политического анализа международных отношений. М., 2003.
- **Боришполец К. П.** Методы, методики и процедуры прикладного анализа международных отношений. М., 2008
- **Хрусталев М. А.** Теория политики и политический анализ. М., 2008.

- **Цукерман А.** Введение в политический анализ. М., 2005.
- **Шафритц Дж., Хайд А.** (ред.). Классики теории государственного управления: Американская школа. М., 2009.

Թեմա 2. Քաղաքական վերլուծության ինստիտուցիոնալացումը
(2 ժամ դասախոսություն)

Պետական կառավարման զարգացման և ռացիոնալ կազմակերպման գործընթացը: Քաղաքական վերլուծության ձևավորման հիմքերն ու արմատները: Քաղաքական վերլուծության՝ որպես ինքնուրույն գիտակարգի ձևավորումն ու կայացումը: Քաղաքական վերլուծության մասնագիտացումն ու ինստիտուցիոնալացումը ԱՄՆ-ում և Եվրոպայում: Քաղաքական վերլուծությունը ԽՍՀՄ-ի ժամանակաշրջանում և հետխորհրդային Հայաստանում: Կիրառական քաղաքագիտության զարգացումը XX դարում: Քաղաքական վերլուծության կիրառական ուղղության ձևավորումը: Կիրառական քաղաքական վերլուծությունը և դրա մեթոդաբանության զարգացումը: Վերլուծության էմպիրիկ և վիճակագրական մեթոդների զարգացումը: Քաղաքական-կառավարչական հայեցակարգային մոտեցումների ձևավորումը: Ոչ պետական վերլուծական կենտրոնների ստեղծումն ու ձևավորումը: Քաղաքական վերլուծության դպրոցների ձևավորման և դրա՝ որպես համալսարանական գիտակարգի սահմանակարգումը: Վերլուծական հրատարակությունների, ամսագրերի և մասնագիտական գործակալությունների ստեղծումը:

Գրականություն

- **Dunn W.** Public Policy Analysis: An Introduction. Englewood Cliffs, 2004.
- **Lerner D., Lasswel H.** The Policy Sciences: Resent Developments in Scope and Methods. Stanford, 1951.
- **Pal L.** Public Policy Analysis: An Introduction. Scarborough, 2008.
- **Parsons W.** Public Policy: An Introduction to the Theory and Practice of Policy Analysis. Cambridge, 2005.
- **Weimer D., Vining A.** Policy Analysis: Concepts and Practice. Englewood Cliffs, 2009.
- **Wildavsky A.** Speaking Truth to Power: The Art and Craft of Policy Analysis. Boston, 2009.
- **Дегтярев А. А.** Политический анализ как прикладная дисциплина: предметное поле и направления разработки // Полис, N1, 2004.
- **Жуков В. И.** (ред.). Общая и прикладная политология. М., 1997.
- **Туронок С. Г.** Политический анализ: Курс лекций: учеб. пособие. М., 2005.
- **Ալեքսանյան Ար.,** Քաղաքական վերլուծության ինստիտուցիոնալացման հարցի շուրջ, Քաղաքագիտություն, Բուհական գիտամեթոդական նյութերի ժողովածու, Երևան, 2007:
- **Ալեքսանյան Ար.,** Քաղաքական վերլուծության տեսական և կիրառական հայեցակետերի մասին // «Վասն Արդարության», Իրավական գիտա-մեթոդական հանդես, N 2, Վանաձոր, 2006:

Լրացուցիչ գրականություն

- **Bickers K., Williams J.** Public Policy Analysis: A Political Economy Approach. Boston, 2001.
- **Durning D.** The Transition from Traditional to Postpositivist Policy Analysis: A Role for Q- Methodology. Journal of Policy Analysis and Management, vol. 18, № 3, 2009.
- **Nagel S.** (ed.). Encyclopedia of Policy Studies. N.Y., 2004.

- **Struyk R.** Reconstructing Critics: Think Thanks in Post-Soviet Democracies. Washington, 2009.
- **Williams W.** Social Policy Research and Analysis. N.Y., 1971.
- **Вилдавски А.** Спасая политический анализ от системы “планирование — программирование — бюджетирование”. М., 2003.
- **Дегтярев А. А.** Основы политической теории. М., 2008.
- **Дрор Й.** Политический аналитик: Новая профессия на службе у государства. М., 2003.
- **Мейер М.** Аналитические центры в системе российской демократии. // Пределы власти, № 1, 2004.
- **Миллер Д.** Анализ по критерию “затраты-выгоды”. — Батчиков С.А., Глазьев С.Ю. (ред.) Эффективность государственного управления. М., 2008.
- **Яковлев И. Г.** Проблемы политического анализа на основе компьютерных технологий. М., 2008.

Թեմա 3. Քաղաքական վերլուծության մեթոդաբանական հիմքը

(2 ժամ դասախոսություն, 2 ժամ սեմինար պարապմունք)

Հետազոտության ծրագրի և աշխատանքային պլանի մշակումը: Հետազոտության հիմնախնդրի, օբյեկտի և առարկայի ձևակերպումը: Հետազոտության նպատակների և խնդիրների սահմանումը: Հիպոթեզի ձևակերպումը: Փոփոխականների տեսակները և դրանց փոխկապվածության տարբերակները: Գործառնացումը: Չափման մակարդակները՝ նոմինալ, կարգային և ինտերվալային չափումները: Տեղեկատվության ձեռք բերման հիմնական աղբյուրները: Տվյալների հավաքագրման և վերլուծության մեթոդները:

Գործառնացում. հասկացության, փոփոխականի և չափման միջև հարաբերությունները

1. Տեսություն	**Ա հասկ.** կապված է	**Բ հասկ.** հետ
↓	↓	↓
2. Հիպոթեզ	**Ա փոփոխ.** կապված է	**Բ փոփոխ.** հետ
↓	↓	↓
3. Աշխ. հիպոթեզ	**Ցուցանիշ 1-ը** կապված է	**ցուցանիշ 2-ի** հետ
↓	↓	↓
4. Չափում	**Ցուց.1-ի** արժեք	**ցուց. 2-ի** արժեք

Սեմինար պարապմունքների հարցեր

1. *Ինչպե՞ս են կազմում հետազոտության ծրագիրն ու աշխատանքային պլանը:*
2. *Ի՞նչ է փոփոխականը և ինչպիսի՞ փոփոխականներ են տարբերակում:*
3. *Ինչպե՞ս են ձևակերպում և գործառնացնում հիպոթեզները:*
4. *Ինչպիսի՞ չափման մակարդակներ են տարբերակում:*

Գործնական առաջադրանքներ

- *Գործառնացնել տրված հասկացությունները՝ առաջադրելով հիպոթեզ և կազմելով աշխատանքային հիպոթեզ: Նշել անկախ և կախյալ փոփոխականները:*

Գրականություն

- **Dery D.** Problem Definition in Policy Analysis. Lawrence, 2004.
- **Dunn W.** Public Policy Analysis: An Introduction. Englewood Cliffs, 2004.
- **Johnson J., Joslyn R., Reynolds H. T.** Political Science Research Methods. CQ Press, 2001.

- **Johnson J., Reynolds H. T. with Mycoff J.** Political Science Research Methods. CQ Press, 6th edition, 2008.
- **Johnson J., Reynolds H. T.** Working with Political Science Research Methods. CQ Press, 2nd edition, 2008.
- **Manheim J., Rich R.** Empirical Political Analysis: Research Methods in Political Science. N.Y., 2005.
- **Monroe A.** Essentials of Political Research. Colorado, 2000.
- **Pollock P.** The Essentials of Political Analysis. Washington, 2008.
- **Ахременко А. С.** Политический анализ и прогнозирование: учеб. пособие. М., 2006.
- **Туронок С. Г.** Политический анализ: Курс лекций: учеб. пособие. М., 2005.
- **Ядов В. А.** Стратегия социологического исследования. Описание, обьяснение, понимание социальной реальности. М., 1998.

Լրացուցիչ գրականություն

- **Bardach E. A.** Practical Guide for Policy Analysis: The Eightfold Path to More Effective Problem Solving. N.Y., 2001.
- Blackwell Encyclopedia of Political Science. L., 2006.
- **Gupta D.** Analyzing Public Policy: Concepts, Tools and Techniques. N.Y., 2001.
- **Hogwood B., Gunn L.** Policy Analysis for the Real World. Oxford, 2004.
- **Quade E.** Analysis for Public Decisions. Englewood Cliffs, 2009.
- **White L.** Political Analysis: Technique and Practice. Pacific Grove, 2007.
- **Боришполец К. П.** Методы, методики и процедуры прикладного анализа международных отношений. М., 2008
- **Филатова О. Г.** Методы и техника социологического исследования. М., 2000.
- **Цукерман А.** Введение в политический анализ. М., 2005.

Թեմա 4. Փաստաթղթերի վերլուծության մեթոդները

(4 ժամ դասախոսություն, 2 ժամ սեմինար պարապմունք)

Բովանդակային վերլուծության (“content analysis”) սահմանումը: Բովանդակային վերլուծության նախապատրաստումը և հիմնական քայլերը: Վերլուծության կատեգորիաների, չափման միավորի և վերլուծության միավորի սահմանման առանձնահատկությունները: Քանակական և որակական բովանդակային վերլուծությունների էությունը:

Իրադարձությունների վերլուծությունը (“event analysis”)՝ որպես քաղաքական հետազոտությունների մեթոդիկա: Տվյալների բազայի ստեղծման և իրադարձությունների կոդավորման առանձնահատկությունները: Հարաբերական արժեքների սահմանումն ու ինդեքսների կառուցումը: Իրադարձությունների վերլուծության գործող տվյալների բազան և կոդավորման համակարգերը:

Ճանաչողական քարտեզագրումը՝ որպես անհատական քաղաքական մտածողության առանձնահատկությունների ուսումնասիրման մեթոդ: Ճանաչողական քարտեզագրման իրականացման քայլերն ու ճանաչողական քարտեզի գծագրման մեթոդիկան:

Սեմինար պարապմունքների հարցեր

1. *Որո՞նք են բովանդակային վերլուծության առանձնահատկությունները:*
2. *Որո՞նք են իրադարձությունների վերլուծության բնորոշ գծերը:*
3. *Ինչպե՞ս է իրականացվում ճանաչողական քարտեզագրման մեթոդիկան:*

Գործնական առաջադրանքներ

- *Համապատասխան տեղեկատվական նյութերի հիման վրա իրականացնել բովանդակային և իրադարձությունների վերլուծություններ, ճանաչողական քարտեզի գծագրում:*

Գրականություն

- **Manheim J., Rich R.** Empirical Political Analysis: Research Methods in Political Science. N.Y., 2005.
- **Ахременко А. С.** Политический анализ и прогнозирование: учеб. пособие. М., 2006.
- **Боришполец К. П.** Методы политических исследований: учеб. пособ. для студентов вузов. М., 2005.
- **Туронок С. Г.** Политический анализ: Курс лекций: учеб. пособие. М., 2005.
- **Ядов В. А.** Социологическое исследование: методология, программа, методы. Самара, 1995.
- **Ядов В. А.** Стратегия социологического исследования. Описание, объяснение, понимание социальной реальности. М., 1998.

Լրացուցիչ գրականություն

- **Axelrod R.** (ed.). The cognitive maps of political elites. N.Y., 1976.
- **Azar E.** Analysing of International Events // Peace Research Rev. V. 4., № 1, 1970.
- **Azar E.** Theory and Practice of Event Research. N.Y., 1975.
- **Geva N., Mayhar J., Skorick M.** The Cognitive Calculus of Foreign Policy. Decision Making: An Experimental Assessment // Journal of Conflict Resolution. Vol. 44, № 4, 2000.
- **Goldgeier J., Tetlock P.** Psychology and International Relations Theory //Annual Review of Political Science, 2001.
- **Holsti O.** Crisis, Escalation, War. Montreal, 1972.
- **Holsti O. R.** Content analysis for the social sciences and humanities. N.Y., 1969.
- **MacKuen M.** Political psychology and the micro —macro gap in politics //Thinking about political psychology //Ed. by Kuklinski J. H. Cambridge, 2002.

- **Дегтярев А. А.** Методологические подходы и концептуальные модели в интерпретации политических решений // Полис, № 1-3, 2003.
- **Паршин П. Б.** Об использовании лингвистических методов при анализе политической концепции автора текста // Математика в изучении средневековых повествовательных источников. М., 1986.
- **Почепцов Г. Г.** Теория коммуникации. М., 2001.
- **Ротман Д. Г., Данилова А. Н., Новикова Л. Г.** (ред.). Оперативное социологическое исследование. Минск, 2001.
- **Сергеев В. М.** Когнитивные методы в социальных исследованиях // Язык и моделирование социального взаимодействия. М., 1987.
- **Шестопал Е. Б.** Политическая психология. М., 2002.

Թեմա 5. Վիճակագրական մեթոդները քաղաքական վերլուծության մեջ

(4 ժամ դասախոսություն, 2 ժամ սեմինար պարապմունք)

Վիճակագրության ընդհանուր պատկերացումը: Վիճակագրական մեթոդների նշանակությունն ու կարևորությունը քաղաքական գործընթացների վերլուծություններում: Միաչափ բաշխվածության վերլուծությունը: Դիսպերսիայի և վարիացիայի գործակցի որոշումը, կվարտիլային միջակայքերի և կվարտիլային ռանգերի սահմանումը, ստանդարտ շեղումը կամ միջին քառակուսային շեղումը որպես միջինի շուրջ ցրվածության չափման եղանակներ՝ նոմինալ, կարգային և ինտերվալային մակարդակներում: Մոդայի, միջնաքվի և միջին թվաբանականի որոշումը որպես միջին մեծության հաշվարկման եղանակներ:

Կոռելյացիոն վերլուծության էությունը: Ռեգրեսիոն վերլուծությունը՝ որպես մոդելավորման և կանխատեսման արդյունավետ մեթոդ: Զույգային և բազմակի ռեգրեսիան: Կոռելյացիոն և ռեգրեսիոն

վերլուծությունների իրականացման անհրաժեշտ պայմանները: Նորմալ բաշխումը: Ցրվածության դիագրամի կառուցումը: Տվյալների մշակման սկզբունքները:

Վիճակագրական տեղեկատվության մշակման «SPSS» ծրագրային փաթեթը:

Սեմինար պարապմունքների հարցեր

1. *Որո՞նք են միաչափ բաշխվածության վերլուծության առանձնահատկությունները:*
2. *Որո՞նք են կոռելյացիոն և ռեգրեսիոն վերլուծությունների բնորոշ գծերը:*
3. *Ինչպե՞ս են մշակվում վիճակագրական տվյալները «SPSS» ծրագրային փաթեթի կիրառմամբ:*

Գործնական առաջադրանքներ

- *«SPSS» և «Excel» ծրագրերի միջոցով, վիճակագրական համապատասխան տվյալների հիման վրա իրականացնել կոռելյացիոն և ռեգրեսիոն վերլուծությունները:*

Գրականություն

- **Manheim J., Rich R.** Empirical Political Analysis: Research Methods in Political Science. N.Y., 2005.
- **Mycoff J.** Working with Political Science Research Methods. Problems and Exercises. CQ press, 3rd ed., 2012.
- **Ахременко А. С.** Политический анализ и прогнозирование: учеб. пособие. М., 2006.
- **Елисеева И. И.** (ред.). Статистика. Учебник. М., 2006.

- **Туронок С. Г.** Политический анализ: Курс лекций: учеб. пособие. М., 2005.
- **Ալեքսանյան Ար.,** ՀՀ ԱԺ 2007 թ. և 2012 թ. ընտրությունների համեմատական կոռելյացիոն վերլուծություն // Բանբեր Երևանի համալսարանի. Միջազգային հարաբերություններ, Քաղաքագիտություն, № 3, 2015:
- **Ալեքսանյան Ար.,** Վիճակագրական մեթոդների կիրառման հնարավորությունները քաղաքական իրավիճակների վերլուծություններում // «Մխիթար Գոշ» գիտամեթոդական հանդես, N 1, Վանաձոր, 2009:
- **Պետրոսյան Ա.,** Վիճակագրության ընդհանուր տեսություն: Ուսումնական ձեռնարկ, Երևան, 2007:

Լրացուցիչ գրականություն

- **MacRae D., Wilde J.** Policy Analysis for Public Decisions. North Scituate, MA, 1979.
- **Monroe A.** Essentials of Political Research. Colorado, 2000.
- **Pollock P.** The Essentials of Political Analysis. Washington, 2008.
- **Ахременко А. С.** Количественный анализ политической динамики: статистический и детерминистский подходы // Вестник Московского университета, серия 12 (Политические науки), №4, 2009.
- **Ахременко А. С.** Корреляционный анализ электоральной статистки: некоторые методологические и методические проблемы. // Вестник Московского университета, сер. 12 (Политические науки), №2, 2008.
- **Бююль А., Цефель П.** SPSS: искусство обработки информации. Анализ статистических данных и восстановление скрытых закономерностей. М., ДиаСофт, 2005.
- **Евстифеев, Р. В.** Моделирование электорального пространства российских регионов на основе показателей корреляционной близости политических альтернатив // Моделирование в социально-политической сфере: научый альманах, № 1, 2007.
- **Тюрин Ю. Н., Макаров А. А.** Анализ данных на компьютере. М., 1995.

- **Ферстер Э., Рёнц Б.** Методы корреляционного и регрессионного анализа. М., 1983.
- **Яковлев И. Г.** Проблемы политического анализа на основе компьютерных технологий. М., 1998.

Թեմա 6. Քաղաքական մոդելավորումը

(2 ժամ դասախոսություն, 2 ժամ սեմինար պարապմունք)

«Քաղաքական մոդել» հասկացությունը, սահմանումները: Քաղաքական մոդելների տիպաբանությունը: Առարկայական և իդեալական մոդելները: Բովանդակային և ֆորմալացված մոդելների էությունն ու առանձնահատկությունները: Բովանդակային և ճնակացված (ֆորմալացված) մոդելների տարբերակումը: Գծային և ոչ գծային մոդելները: Մոդելավորումը քաղաքական գիտություններում: Մոդելավորման դերն ու գործառույթը ճանաչողական և կառավարման գործընթացներում: Մոդելավորման սկզբունքները: Քաղաքական գործընթացների մոդելավորման օբյեկտն ու խնդիրները: Մոդելավորման համակարգային մոտեցումը: Քաղաքական գործընթացների մոդելավորումը շրջանների մակարդակով: Քաղաքական գործընթացների մոդելավորումը տարածաշրջանի մակարդակով: Կիրառական քաղաքական վերլուծություններում մոդելների գործնական կիրառման հնարավորությունները: Մոդելների կառուցման սկզբունքները, փուլերն ու մեթոդները: Ինդեքսների կառուցման մեթոդը՝ որպես մոդելավորման գործիք: Ս. Մ. Լիփսեթի՝ պետության բարեկեցության մակարդակից ժողովրդավարության մակարդակի կախվածության մոդելը եվրոպական երկրների օրինակով:

Սեմինար պարապմունքների հարցեր

1. *Որո՞նք են «քաղաքական մոդել» և «քաղաքական մոդելավորում» հասկացությունների հիմնական սահմանումները:*
2. *Ինչպիսի՞ մոդելներ են պարբերակում:*
2. *Որո՞նք են կիրառական քաղաքական վերլուծություններում մոդելների և մոդելավորման գործնական կիրառման հնարավորությունները:*

Գրականություն

- **Manheim J., Rich R.** Empirical Political Analysis: Research Methods in Political Science. N.Y., 2005.
- **Sabatier P.** Theories of the Policy Process. Colorado, 2007.
- **Ахременко А. С.** Политический анализ и прогнозирование: учеб. пособие. М., 2006.
- **Боришполец К. П.** Методы политических исследований: учеб. пособ. для студентов вузов. М., 2005.
- **Гаврилец Ю. Н., Левада Ю. А., Шубкин В. Н.** Проблемы использования количественных методов в социологии // Моделирование социальных процессов. М., 1970.
- **Елисеева И. И.** (ред.). Статистика. Учебник. М., 2006.
- **Плотинский Ю. М.** Моделирование социальных процессов. М., 2001.
- **Туронок С. Г.** Политический анализ: Курс лекций: учеб. пособие. М., 2005.
- **Պետրոսյան Ա.,** Վիճակագրության ընդհանուր տեսություն: Ուսումնական ձեռնարկ, Երևան, 2007:

Լրացուցիչ գրականություն

- **Easton D.** Systems Analysis of Political Life. New York, 1965.

- **Rummel R. J.** Understanding Conflict and War. The Conflict Helix. vol. 2, Beverly Hills, 1976.
- **Вартовский М.** Модели. Репрезентация и научное понимание. М., 1988.
- **Власова М.** Аналитическое моделирование типов международных переговоров // Вестник МГУ. Серия «Социология и политология», № 1, 1999.
- **Давыдов А. А., Чураков А. Н.** Модульный анализ и моделирование социума. М., 2000.
- **Дегтярев А. А.** Методологические подходы и концептуальные модели в интерпретации политических решений. // Полис, № 1, 2003.
- **Истон Д.** Категории системного анализа политики // Антология мировой политической мысли. / Отв. ред. Т. А. Алексеева. М., 1997.
- **Кожемяка Ю. Я., Сергеев В. М.** Прогнозирование политического развития: особенности разработки динамических моделей // Социологические исследования, № 1, 1981.
- Компьютерное моделирование социально-политических процессов / Под общей ред. Шаброва О. Ф. М., 1994.
- **Котляревский Ю. Л. и др.** Искусство моделирования и природа игры. - М., 1994.
- **Кун Т.** Структура научных революций. М.: Прогресс, 1975.
- **Кэмпбелл Д.** Модели экспериментов в социальной психологии и прикладных исследованиях. СПб., 1996.
- **Лаптев А. А.** Математическое моделирование социальных процессов. // Математические структуры и моделирование, № 3, 1999.
- **Моисеев Н. Н.** Математика в социальных науках// Математические методы в социологическом исследовании. М., 1981
- **Новосоветов Б. Я. и др.** Моделирование систем: Практикум. М., 1999.
- **Плотинский Ю. М.** Теоретические и эмпирические модели социальных процессов. М., 1998.
- **Хрусталев М. А.** Системное моделирование международных отношений. М., 1987.

- **Шабров О. Ф.** Системный подход и компьютерное моделирование в политологическом исследовании // Общественные науки и современность, N 2, 1996.
- **Шеннон Р.** Имитационное моделирование систем. М., 1978.
- **Шепелин Г. И.** Особенности моделирования общественного развития. М., 1993.
- **Яковлев И. Г.** Проблемы политического анализа на основе компьютерных технологий. М., 1998.

Թեմա 7. Ժողովրդավարության մակարդակի ինդեքսի գնահատման մոդելը (եվրոպական երկրների օրինակով)

(4 ժամ դասախոսություն, 4 ժամ սեմինար պարապմունք)

«Ժողովրդավարություն» հասկացության սահմանումն ու քնորոշ գծերը: Ժողովրդավարության չափման մոտեցումները: Ժողովրդավարության տեսությունները: Ժողովրդավարությունը պայմանավորող գործոնները՝ ըստ Ս. Մ. Լիփսեթի, Ռ. Դալի, Ռ. Բարրոի, Ջ. Սիգլի, Ս. Հանթինգտոնի, Գ. Օ՛ Դոնելի, Մ. Վորենի, Ռ. Ռոսի, Ռ. Դարենդորֆի, Ա. Լեյփհարթի և այլոց:

Ժողովրդավարության ինդեքսները: Ֆ. Քաթրայթի Քաղաքական զարգացման ինդեքսը: Տ. Վանհանենի ժողովրդավարության ինդեքսի գործոնները: Ք. Բոլլենի Քաղաքական ժողովրդավարության ինդեքսի քնորոշ գծերը: Թ. Գարրի Փոլիթի IV (Polity IV) ինդեքսը: «Economist Intelligence Unit»-ի ժողովրդավարության ինդեքսի առանձնահատկությունները: «Հերիթիջ» հիմնադրամի Տնտեսական ազատության ինդեքսը (Index of Economic Freedom): «Ազատության տան» Քաղաքական իրավունքների և Քաղաքացիական ազատությունների ինդեքսների գնահատումը:

Ժողովրդավարության մակարդակի ինդեքսի (ԺՄԻ) գնահատման մոդելի կառուցման մեխանիզմները (ինդեքսների կառուցման առանձնահատկությունները), մոդելում ընդգրկված քաղաքական, տնտեսական, սոցիալական, առողջապահական և կրթական գործոնները կազմող փոփոխականները:

Ժողովրդավարության մակարդակի ինդեքսի գնահատման մոդելի կիրառումը եվրոպական երկրների օրինակով: Տարբեր ժամանակային հատվածներում եվրոպական առանձին երկրների ժողովրդավարության մակարդակի գնահատման և եվրոպական միջերկրային համեմատությունների իրականացման մեխանիզմները: Եվրոպական երկրների ժողովրդավարության մակարդակի ինդեքսի սանդղակի մշակման առանձնահատկությունները: Ժողովրդավարական միտումների սահմանումը եվրոպական առանձին երկրներում:

Սեմինար պարապմունքների հարցեր և ինքնուրույն հետազոտական աշխատանքների գործնական առաջադրանքներ

1. *«Ժողովրդավարություն» հասկացության սահմանումները, գործոններն ու ինդեքսները:*
2. *Ժողովրդավարության մակարդակի ինդեքսի գնահատման մոդելի մեթոդաբանությունը:*
3. *Իրականացնել Եվրոպայի համապատասխան երկրների ժողովրդավարության վրա ազդող քաղաքական, տնտեսական, սոցիալական, առողջապահական և կրթական գործոնների վերաբերյալ տվյալների հավաքագրում:*
4. *Կառուցել եվրոպական առանձին երկրների Ժողովրդավարության մակարդակի ինդեքսի գնահատման մոդելն ըստ ժամանակագրական շարքերի և մեկնաբանել այն:*
5. *Իրականացնել միջերկրային համեմատություններ, կառուցել եվրոպական երկրների Ժողովրդավարության մակարդակի ինդեքսի սանդղակը:*

6. *Ռեգրեսիոն վերլուծության հիման վրա դուրս բերել յուրաքանչյուր երկրի ժողովրդավարության մակարդակը պայմանավորող առավել ազդեցիկ գործոնները:*

Գրականություն

- **Almond G. and Verba S.** The Civic Culture: Political Attitudes and Democracy in Five Nations. Princeton, 1963.
- **Barro R.** The Determinants of Democracy. Journal of Political Economy, 107, 1999.
- **Bollen K.** Issues in the Comparative Measurement of Political Democracy. American Sociological Review, 45 (June), 1980.
- **Cutright P.** National Political Development: Measurement and Analysis. American Sociological Review, 28, 1963.
- **Dahl R.** Polyarchy: Participation and Opposition. New Haven: Yale University Press, 1971.
- **Lijphart A.** The Politics of Accommodation: Pluralism and Democracy in the Netherlands. Berkeley: University of California Press, 1968.
- **Lipset S.** Some Social Requisites of Democracy: Economic Development and Political Legitimacy. American Political Science Review, 53(1), 1959.
- **Rustow D.** Transitions to Democracy: Toward a Dynamic Model. Comparative Politics, 2(3), 1970.
- **Vanhanen T.** A New Dataset for Measuring Democracy, 1810-1998. Journal of Peace Research, 37:2, 2000.
- **Ալեքսանյան Ար.** (գիտ. խմբ.), Ժողովրդավարության մակարդակի ինդեքսի համեմատական վերլուծությունը մարդու իրավունքների և ժողովրդավարացման համատեքստում (Հայաստան, Վրաստան, Ադրբեջան, Ռուսաստան, Բելառուս, Ղազախստան, Ղրղզստան, Ուկրաինա, Մոլդովա): Եր., ԵՊՀ հրատ., 2016:
- **Ալեքսանյան Ար.,** Ժողովրդավարության մակարդակի ինդեքսի համեմատական միջերկրային վերլուծություն // 21-րդ ԴԱՐ, №4 (62), 2015:

- **Ալեքսանյան Ար.**, Հայաստանի ժողովրդավարության մակարդակի ին-դեքսը (1995-2012 թթ.) // Բանբեր Երևանի համալսարանի /Միջազգային հարաբերություններ, Քաղաքագիտություն/, № 3, 2014:
- **Պետրոսյան Ա.**, Վիճակագրության ընդհանուր տեսություն: Ուսում-նական ձեռնարկ, Երևան, 2007:

Լրացուցիչ գրականություն

- **Becker P. and Raveloson J.** What is Democracy. Antananarivo, 2008.
- **Bühlmann M., Merkel W. and Wessels B.** The Quality of Democracy: Democracy Barometer for Established Democracies. Hertie School of Governance - working papers, April 22, 2008.
- **Campbell D.** The Basic Concept for the Democracy Ranking of the Quality of Democracy. University of Klagenfurt, Vienna, 2008.
- CPI. The Methodology of the TI Corruption Perceptions Index. 2008.
- **Dahl R.** A Preface to Economic Democracy. University of California Press, 1985.
- **Dahl R.** Who Governs?: Democracy and Power in an American City. New Haven: Yale University, 1961.
- **Dahrendorf R.** Class and Class Conflict in Industrial Society. Stanford: Stanford University Press, 1959.
- **Eckstein H.** Division and Cohesion in a Democracy. Princeton, 1965.
- **Eckstein H.** The Theory of Stable Democracy. Princeton, 1961
- Freedom House. Freedom in the World. Methodology, 2014.
- **Hausmann R., Tyson L., Saadia Z.** The Global Gender Gap Report. Geneva: World Economic Forum, 2012.
- **Huntington S.** The Third Wave. Democratization in the Late Twentieth Century. University of Oklahoma Press, 1991.
- **Kaufmann D., Kraay A. and Mastruzzi M.** The Worldwide Governance Indicators: Methodology and Analytical Issues. World Bank Policy Research Working Paper 5430, Washington, D.C., 2010.

- **Keefer P.** Database of Political Institutions: Changes and Variable Definitions. The World Bank, December, 2012.
- **Lerner D.** The Passing of Traditional Society: Modernizing the Middle East. Glencoe, 1958.
- **Marshall M., Gurr T. and Jaggers K.** Polity IV Project: Political Regime Characteristics and Transition, 1800-2009. Center for Systematic Peace, 2010.
- **Miller T., Kim A. and Holmes K.** Index of Economic Freedom. 2014.
- **O’Donnell G.** Why Rule of Law Matters. Journal of Democracy, 15(1), 2004.
- **Rose R.** Democratic and Non-Democratic States. In C. Haerpfer et al. (eds.), Democratization. Oxford: Oxford University Press, 2009.
- **Siegle J., Weinstein M. and Halperin M.** Why Democracies Excel. Foreign Affairs, 83(5), 2004.
- **Sodaro M.** Comparative Politics. A Global Introduction. New York: Mc Graw Hill, 2004.
- UNDP. Human Development Report. Technical notes, 2010.
- **Vanhanen T.** Democratization: A Comparative Analysis of 170 Countries. London and New York, Routledge, 2003.
- **Vanhanen T.** Prospects of Democracy: A Study of 172 Countries. London and New York, Routledge, 1997.
- **Vanhanen T.** The Emergence of Democracy. A Comparative Study of 119 States, 1850–1979. Helsinki, 1984.
- **Vanhanen T.** The Process of Democratization. A Comparative Study of 147 States, 1980–1988. New York, London, 1989.
- **Warren M.** Political Corruption as Duplicitous Exclusion. PS Political Science and Politics, 39, 2006.

Համացանցային ռեսուրսներ

Վերլուծական կենտրոնների, գիտահետազոտական կազմակերպությունների ցանցակայքեր

- All the Internet’s Policy Matters // www.policy.com
- Armenian Center for National and International Studies // www.acnis.am
- Asia/Pacific Research Center // www.aparc.stanford.edu
- Association for Public Policy Analysis and Management // www.appam.org
- Baker Institute, Texas // www.rice.edu/projects/baker/BakerIns/index.html
- Brookings Institution // www.brookings.edu
- Carnegie Endowment for International Peace // www.ceip.org
- Caucasus Research Resource Centers // www.crrc.am
- Center for Defense Information // www.cdi.org
- Center for International Policy // www.ciponline.org
- Center for Strategic and International Studies // www.csis.org
- Center of International Studies, Woodrow Wilson School of Public Affairs, Princeton University // wws.princeton.edu
- Council on Foreign Relations // www.foreignrelations.org
- East Asian Institute // www.sipa.columbia.edu.eai
- East-West Center // www.eastwestcenter.org
- East-West Institute // www.iews.org
- Electronic Policy Network // www.epn.org
- Ethics and Public Policy Center // www.eppc.org
- European Education and Research Center // www.eerc.am
- European Society of Market Research // www.esomar.com
- Foreign Policy Institute, Washington D.C. // www.sais-jhu.edu/centers/fpi/index.html
- Foreign Policy Research Institute // www.fpri.org
- Graduate School of Political Management, George Washington University // www.gwu.edu/~gspm
- Heritage Foundation // www.heritage.org

- Hoover Institution on War, Revolution and Peace // www.hoover.org
- Hudson Institute // www.hudson.org
- Institute for Foreign Policy Analysis // www.ifpa.org
- Institute for Public Policy and Social Research, Missouri // www.ippsr.msu.edu/
- International Institute for Strategic Studies // www.iiss.org
- International Public Management Network // www.inpuma.net
- John F. Kennedy School of Government, Harvard University // www.ksg.harvard.edu
- National Center for Policy Analysis, Texas // www.ncpa.org
- National Endowment for Democracy // www.ned.org
- RAND corporation // www.rand.org
- Regional Think Tanks Partnership Program // www.ttpp.info
- The 1990 Institute// www.1990institute.org
- The Century Foundation, New York // www.tcf.org
- The Development Group for Alternative Policies // www.developmentgap.org
- The Mansfield Center for Pacific Affairs // www.mcpa.org
- The National Bureau of Asian Research // www.nbr.org
- The Network of Institutes and Schools of Public Administration in Central and Eastern Europe // www.nispa.sk
- The Nixon Center // www.nixoncenter.org
- The Rockford Institute // www.rockfordinstitute.org
- The Western Policy Center // www.westernpolicy.org
- Turpanjian Center for Policy Analysis // www.aua.am/research/cpa/index.html
- Urban Institute // www.urban.org
- World Directory of Think Tanks // www.nira.go.ip
- World Resources Institute // www.wri.org

Ժողովրդավարության ինդեքսների ցանցակայքեր

- Democracy Ranking // www.democracyranking.org
- Democratic Audit // www.democraticaudit.com
- Economist Intelligence Unit Democracy Index // www.eiu.com
- NID: Neuer Index der Demokratie // www.politikwissenschaft.uni-wuerzburg.de/../nid
- Polity // www.systemicpeace.org/polity/polity4.htm
- Polyarchy Dataset // www.nd.edu/~mcoppedg/crd/datacrd.htm
- SGI - Bertelsmann Sustainable Governance Index // www.sgi-network.org
- UDS - Unified Democracy Scores // www.unified-democracy-scores.org
- Vanhanen's Index of Democracy // www.prio.no/CSCW/Datasets/Governance/Vanhanens-index-of-democracy
- V-Dem // https://v-dem.net

ԵՐԵՎԱՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ
YEREVAN STATE UNIVERSITY
ЕРЕВАНСКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ

«ԵՎՐՈՊԱԿԱՆ ԳՈՐԾԸՆԹԱՑՆԵՐԻ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆ»

Մագիստրոսական դասընթացի ծրագիր և մեթոդական ուղեցույց

«POLICY ANALYSIS OF EUROPEAN PROCESSES»

Master's degree course syllabus and methodological guideline

«ПОЛИТИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ ЕВРОПЕЙСКИХ ПРОЦЕССОВ»

Курс магистерской программы и методические указания

Համակարգչային ձևավորումը՝ Կ. Չալաբյանի
Կազմի ձևավորումը՝ Ա. Պատվականյանի
Հրատ. սրբագրումը՝ Գ. Գրիգորյանի

Չափսը՝60x84$^{1}/_{16}$: Տպ. մամուլ 2,5:
Տպաքանակը՝100:

ԵՊՀ հրատարակչություն
ք. Երևան, 0025, Ալեք Մանուկյան 1
www.publishing.ysu.am

Արուսյակ Ալեքսանյան
Քաղաքական գիտությունների թեկնածու,
ԵՊՀ եվրոպական ուսումնասիրությունների կենտրոնի
դասախոս և փորձագետ։ ՀՀ ԳԱԱ գիտակրթական
միջազգային կենտրոնի Քաղաքագիտության ամբիոնի
դասախոս։ Հիմնական դասընթացները՝ Եվրոպական
գործընթացների քաղաքական վերլուծություն,
Քաղաքական տեխնոլոգիաներ։
Էլ փոստ՝ arusyak.aleksanyan@ysu.am
Կայքէջ՝ www.ysu.am
www.ces.am

Arusyak Aleksanyan
Doctor of Politics, lecturer and expert at Center for European Studies of Yerevan State University. Lecturer at the Department of Political Science of International Scientific-Educational Center in NASA. Main courses are Policy Analysis of European Processes, Political Technologies.
E-mail: arusyak.aleksanyan@ysu.am
Website: www.ysu.am
www.ces.am

ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆ
ԵՐԵՎԱՆ 2016
publishing.ysu.am